

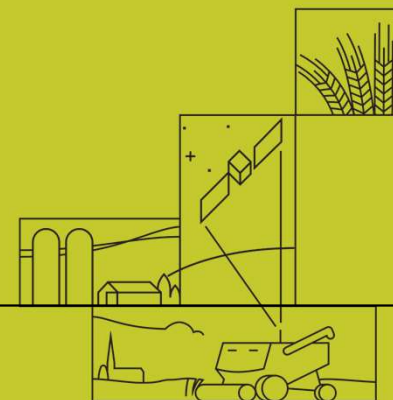
Kuidas hoida ja kuidas tõsta elurikkust põllumajandusmaal?

ÜPP kimalaste- ja linnuseire annab vastuseid

Anu Tiitsaar
agroökoloogia
spetsialist

28.07.2025, Soone farm põllupäev

* ÜPP – Ühine põllumajanduspoliitika

Miks seiret ja hindamist tehakse?

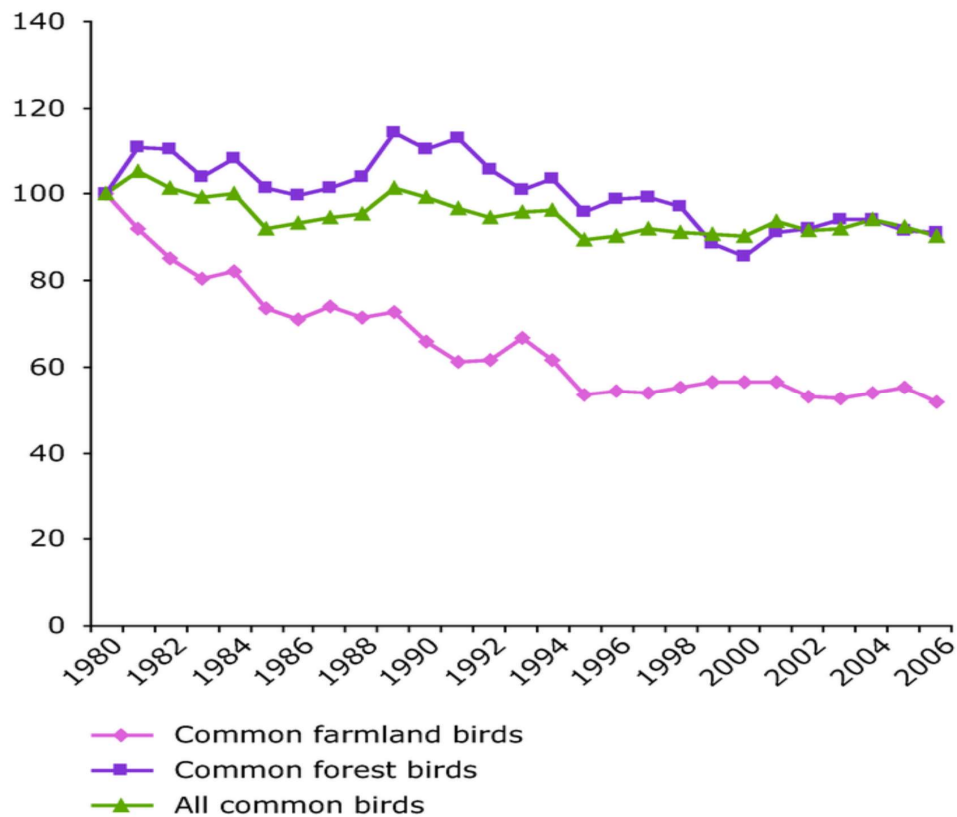
Euroopa Liit kulutab tervikuna 387 miljardit eurot 2023-2027 eelarveperioodil põllumajandustoetusteks

- Üks osa sellest on tagada, et toit oleks soodne ja tootmine väiksemate riskidega AGA
- Suur osa toetustest keskendub põllumajanduse jätkusuutlikkusele. Selleks on nii vajadus kui ka tugev ühiskondlik surve.
- Seire ja hindamine on üks osa ühise põllumajanduspoliitika rakendamisest:
 - Kas raha läks õigesse kohta?
 - Millised on pikaajalised elurikkuse trendid?
 - Kuidas erinevad tootmismeetodid mõjutavad elurikkust?
 - Kuidas saaks paremini?

Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

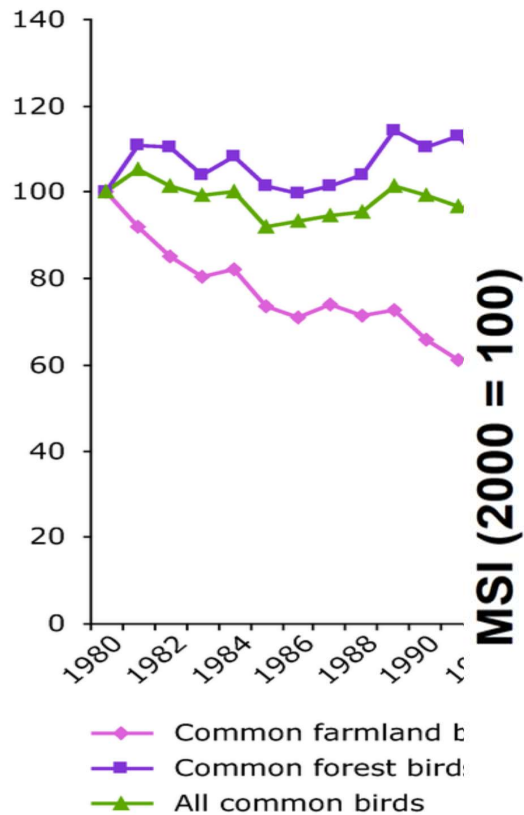
Common birds in Europe — population index (1980 = 100)

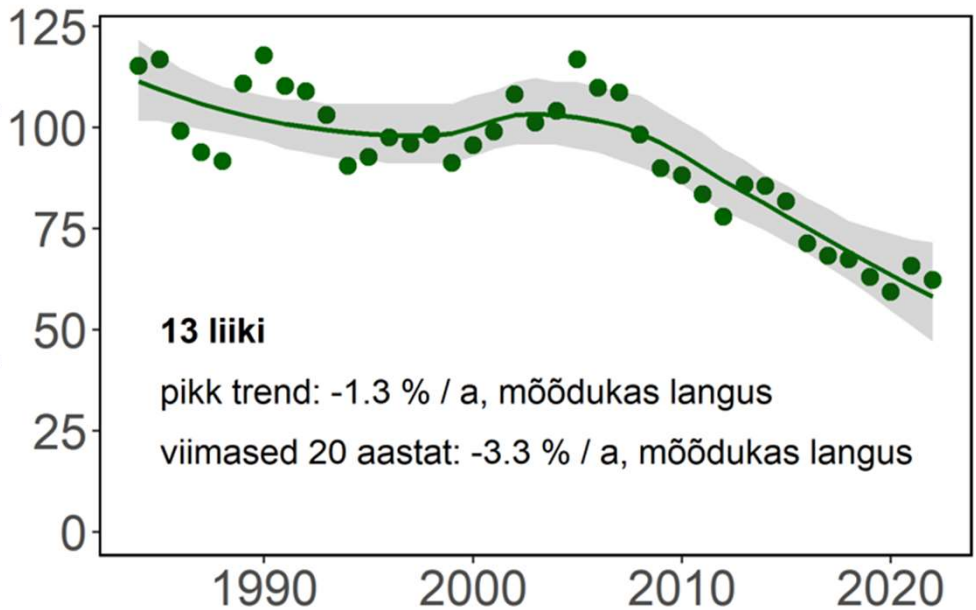
Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

Common birds in Europe — population index (1980 = 100)

FBI

Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

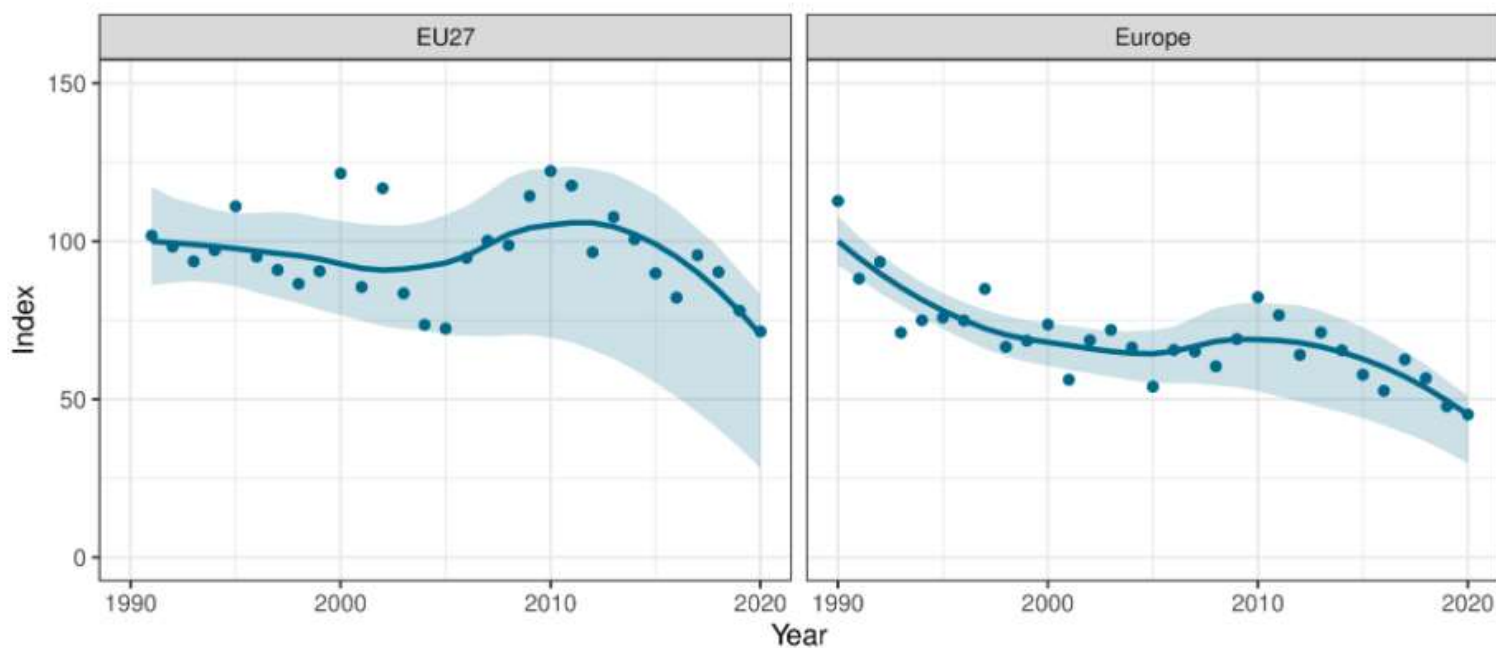
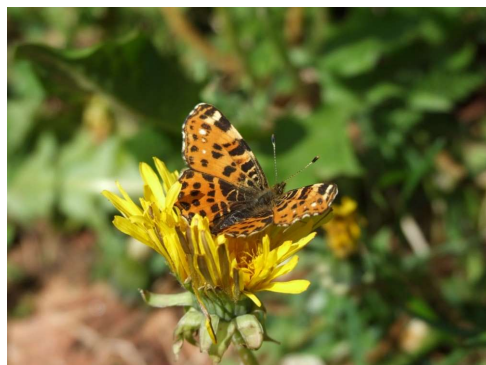
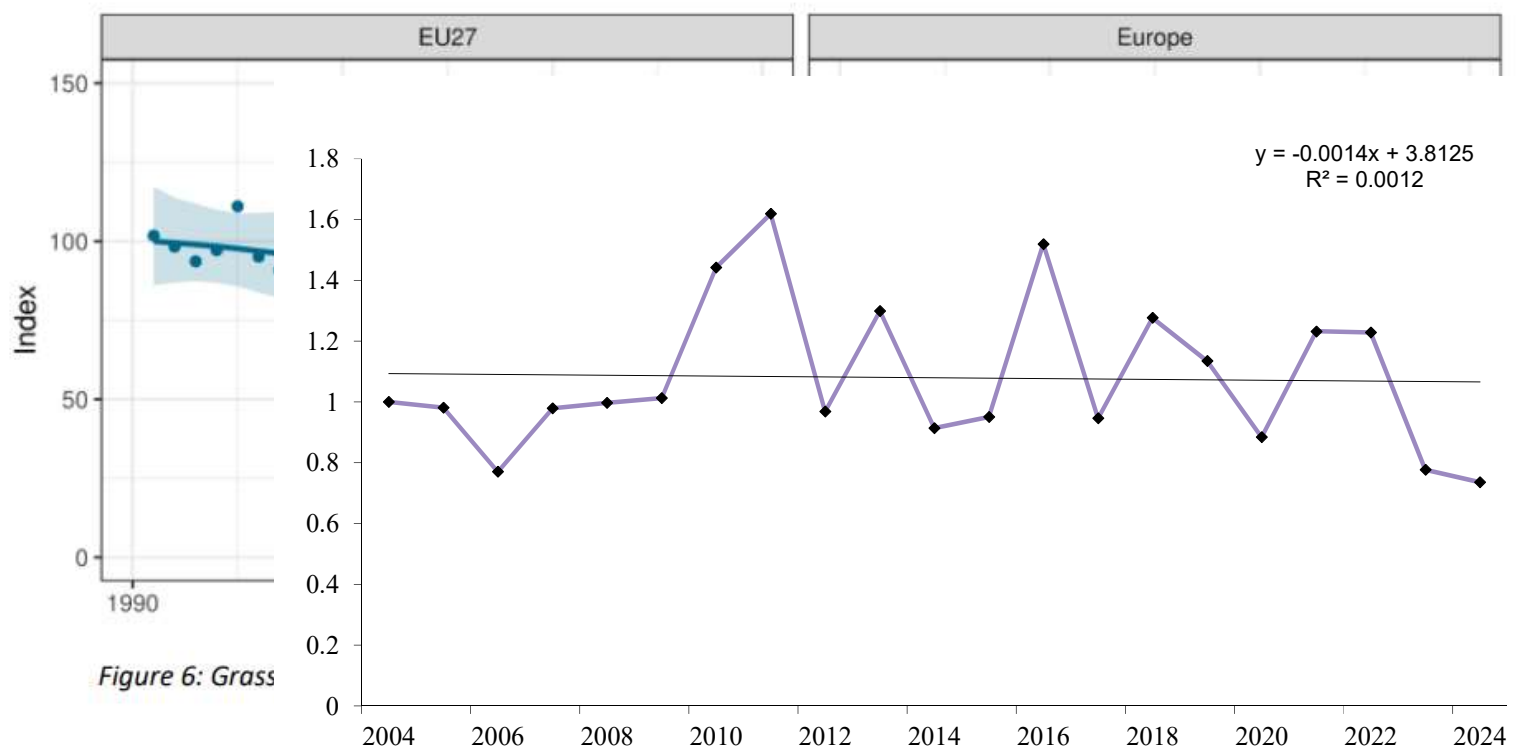
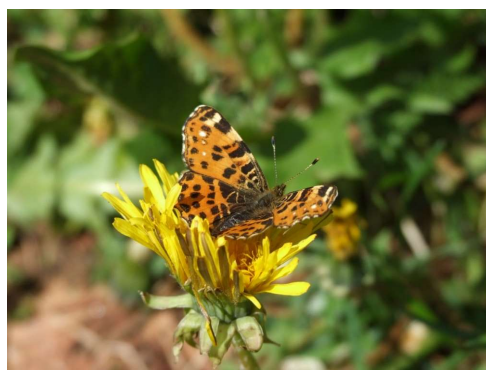

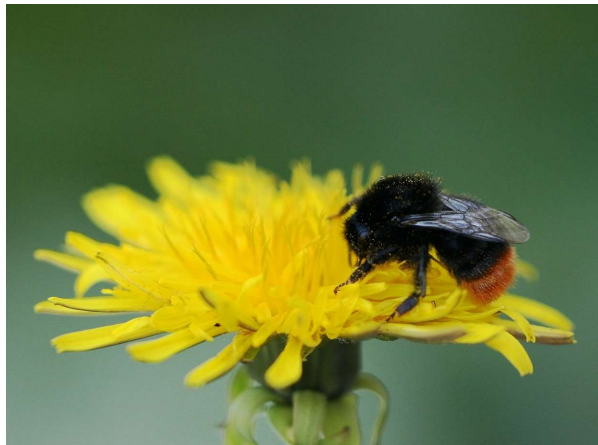
Figure 6: Grassland butterfly indicators for EU27 and Europe. Shaded areas represent 95% confidence intervals.

Vajadus ja surve tuleneb elurikkuse seisundist

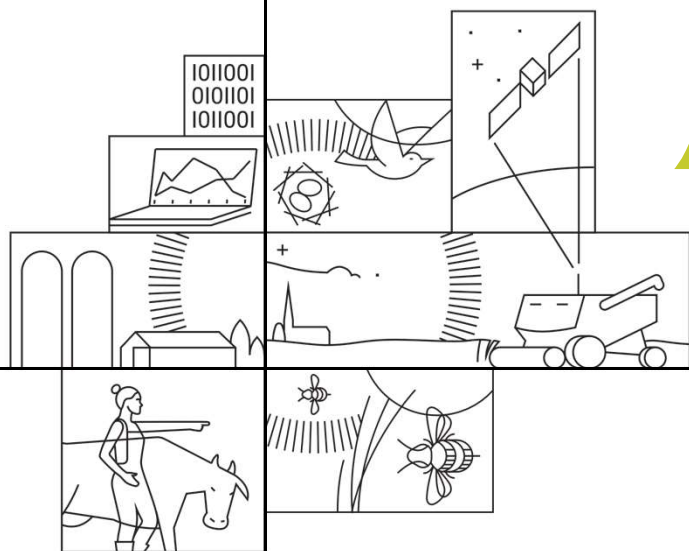
Kes sobib indikeerima?

- Piisavalt arvukas aga mõistliku vaevaga määratav elurikkuse rühm
- Teada taustsüsteem
- Atraktiivne
- Olemas võrdlusbaas
- Olemas eksperdid
- Mõistlik hind tegevusteks

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

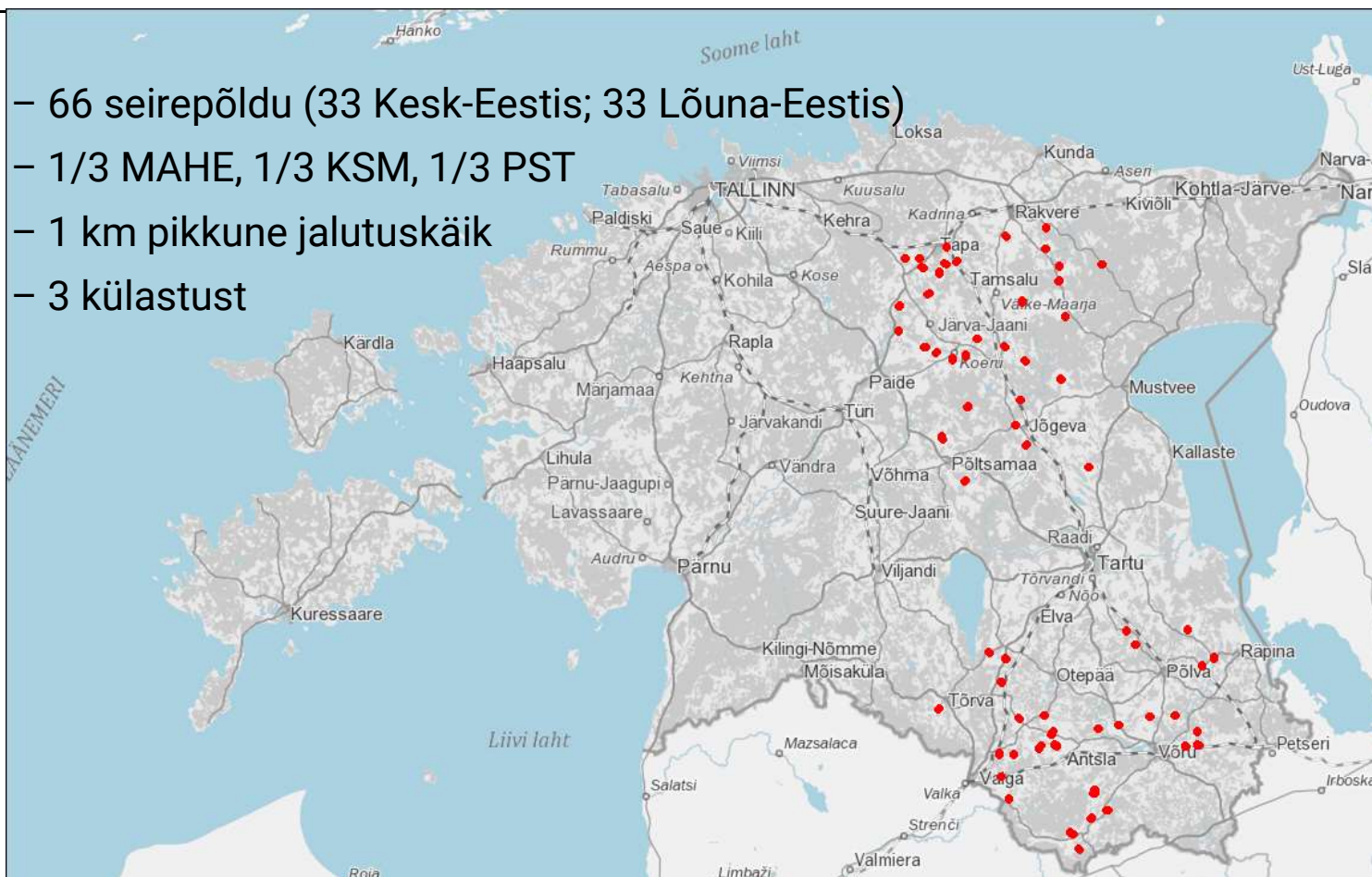
Kimalased ja linnud on põllumajandusmaastiku elurikkuse indikaatoriks

Ehk kuidas toota nii, et elurikkus ei kannataks

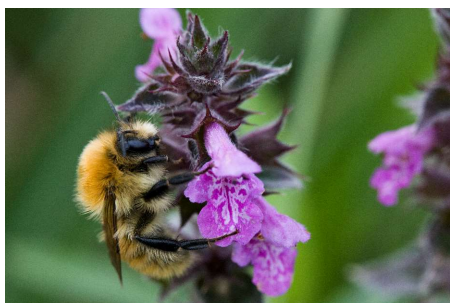
ÜPP elurikkuse seire – indikaator põllulindude mitmekesisus ja arvukus Metoodika – 2008-2023

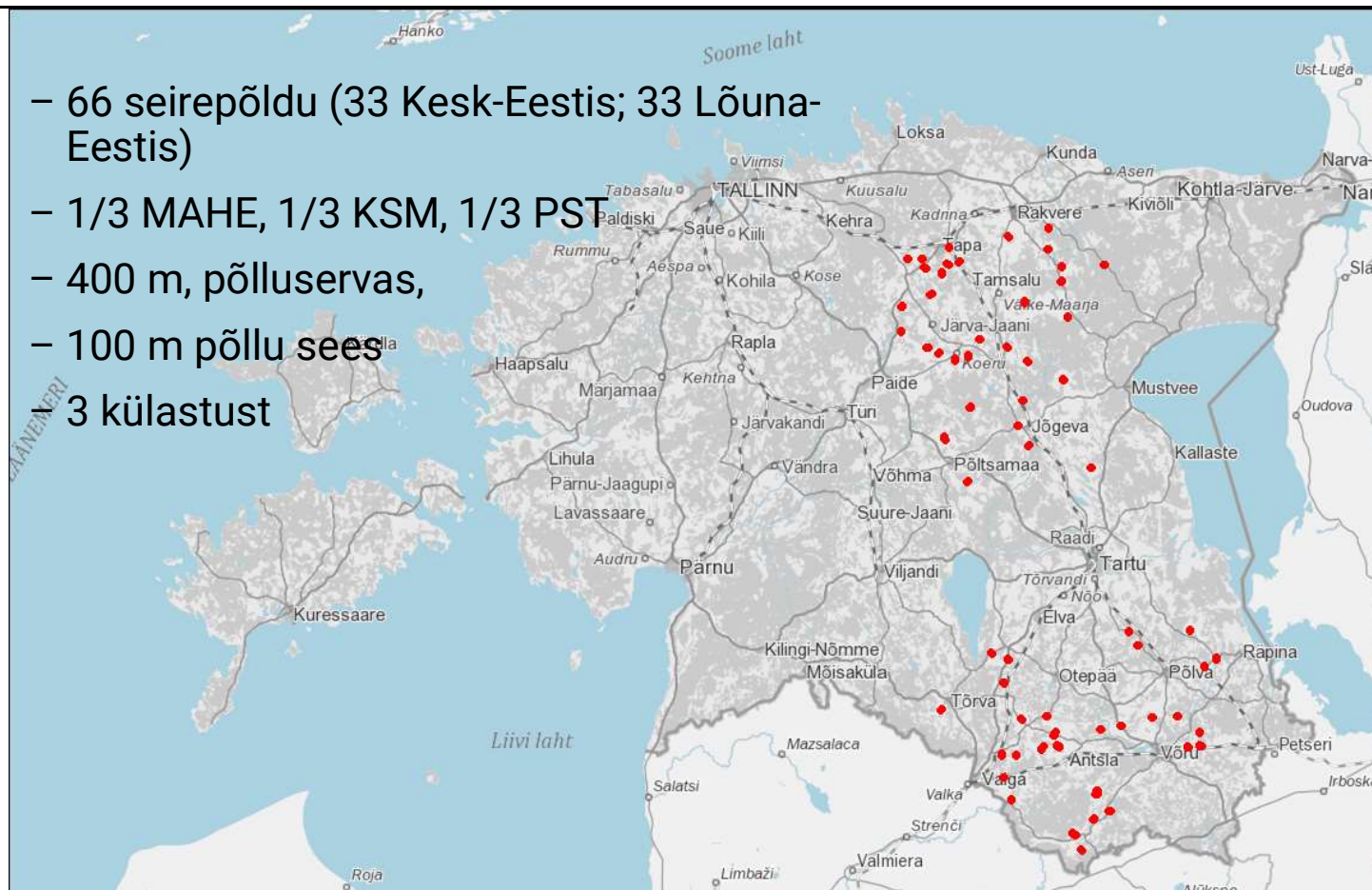
- 66 seirepõldu (33 Kesk-Eestis; 33 Lõuna-Eestis)
- 1/3 MAHE, 1/3 KSM, 1/3 PST
- 1 km pikkune jalutuskäik
- 3 külastust

ÜPP elurikkuse seire – indikaator kimalaste mitmekesisus ja arvukus Metoodika – 2009....

- 66 seirepõldu (33 Kesk-Eestis; 33 Lõuna-Eestis)
- 1/3 MAHE, 1/3 KSM, 1/3 PST
- 400 m, põlluservas,
- 100 m põllu sees
- 3 külastust

Üldised tulemused

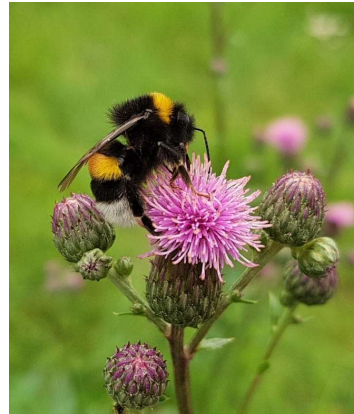
Põllulinnud 2010-2023

- 7162 pesitsevat paari 55 liigist
- MAHE: 9 paari, KSM 8 paari, PST 7 paari
- Kesk-Eestis 7 paari, Lõuna-Eestis 9 paari
- Põldlõoke, kiivitaja, kadakatäks ja talvike

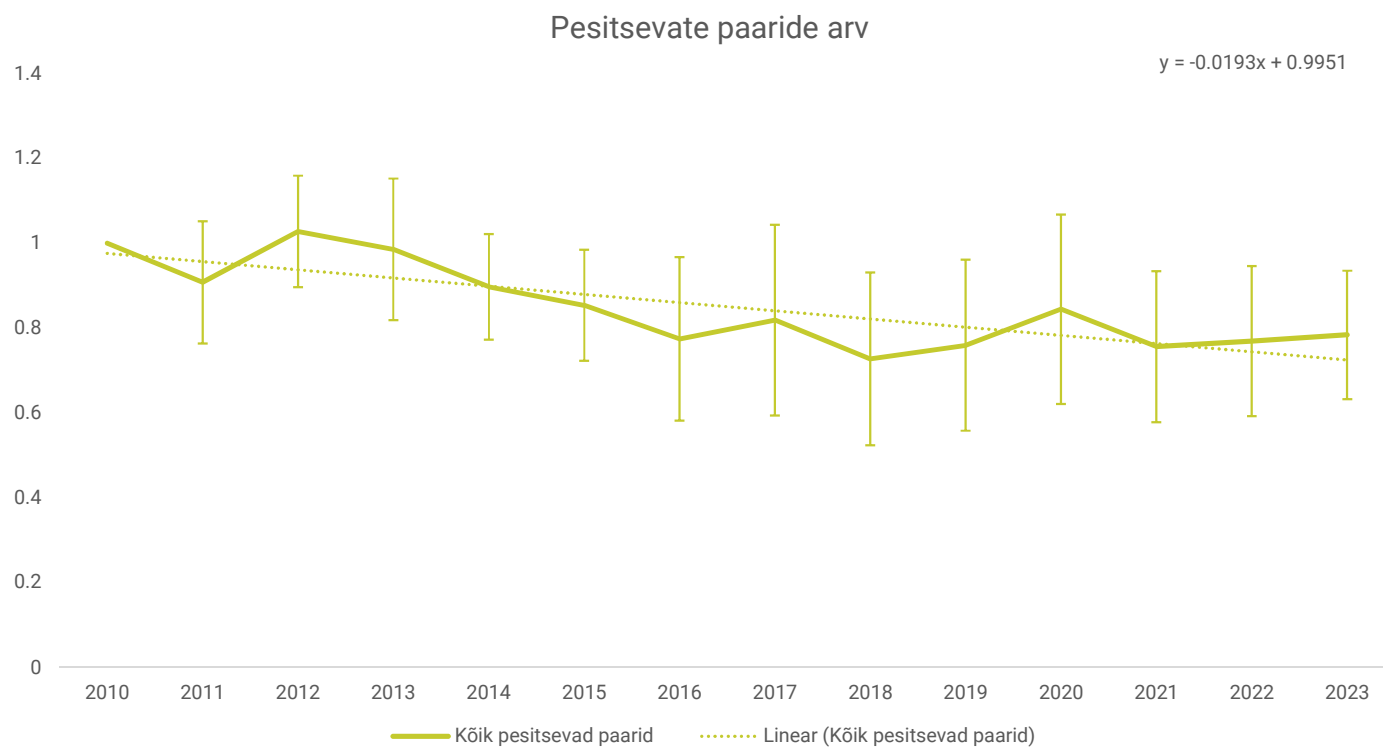

Kimalased 2009-2024

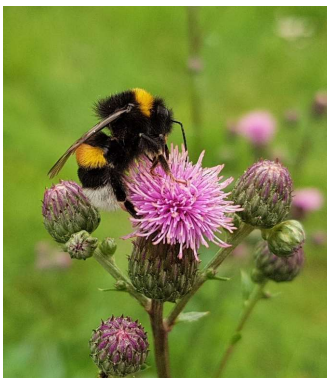
- 50 636 kimalast ja 21 liiki
- MAHE: 54 isendit, KSM: 55 isendit, PST: 36 isendit.
- Kesk-Eestis 32 isendit, Lõuna-Eestis 64.
- Kivikimalane, maakimalane, põldkimalane

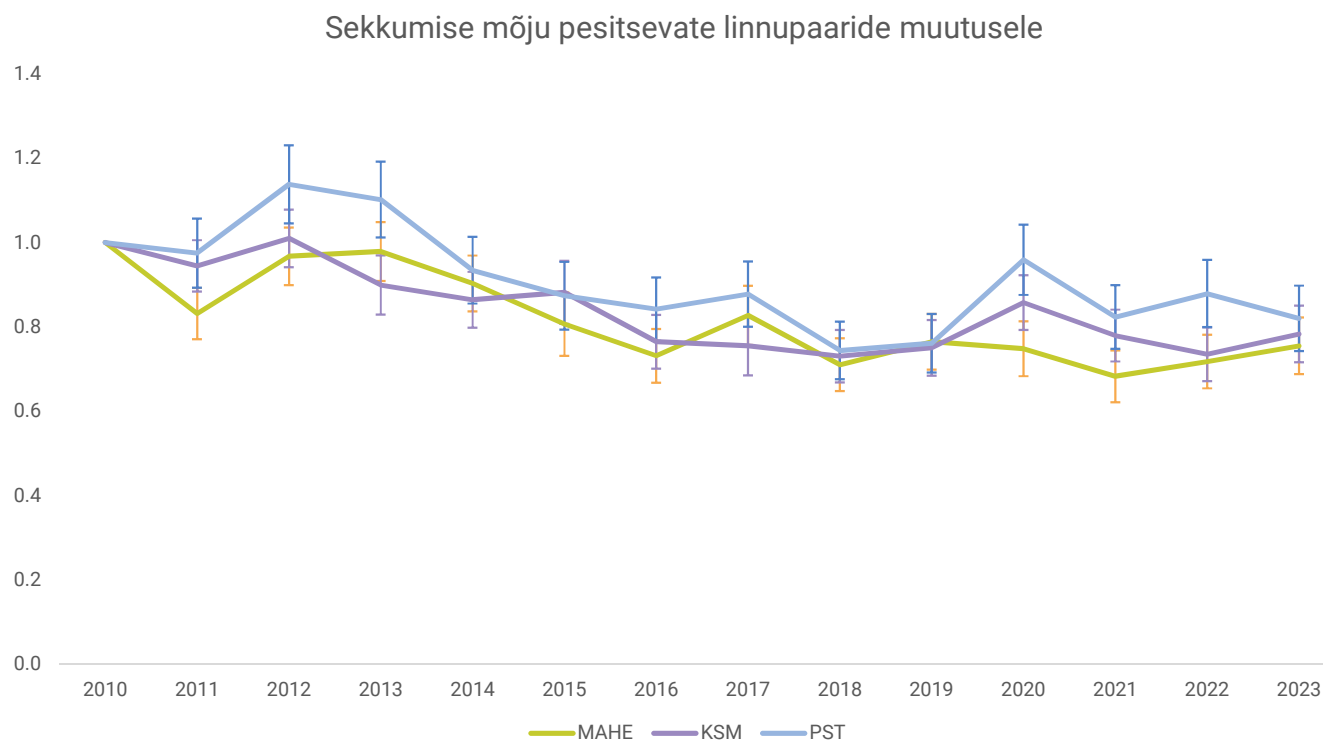
Põllulinnud – pesitsevate paaride arv

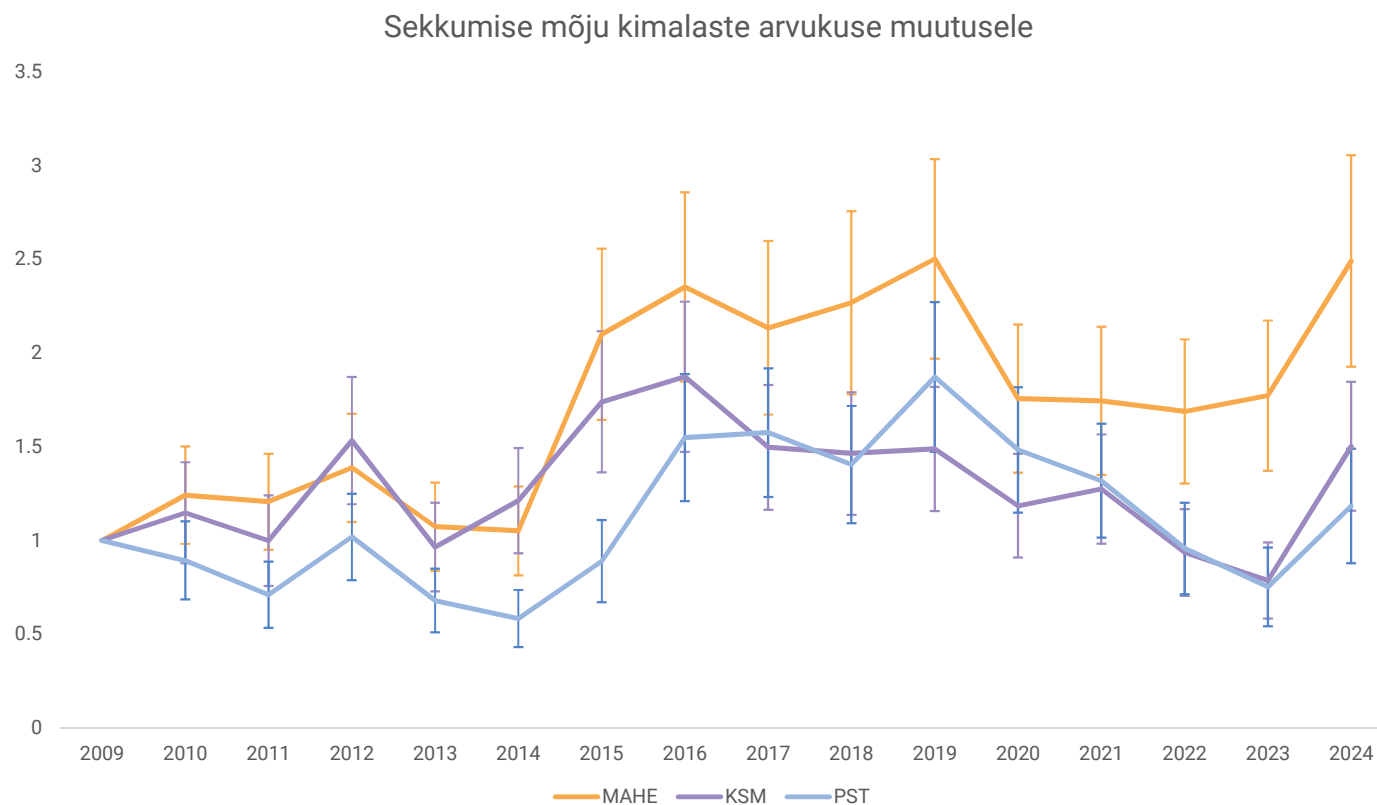
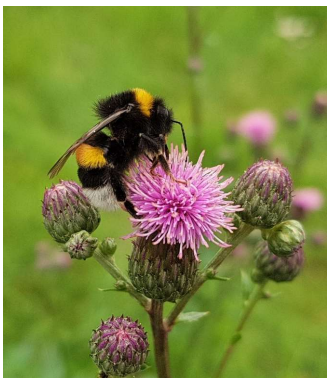
Kimalased – arvukuse muutus läbi seireajaloo

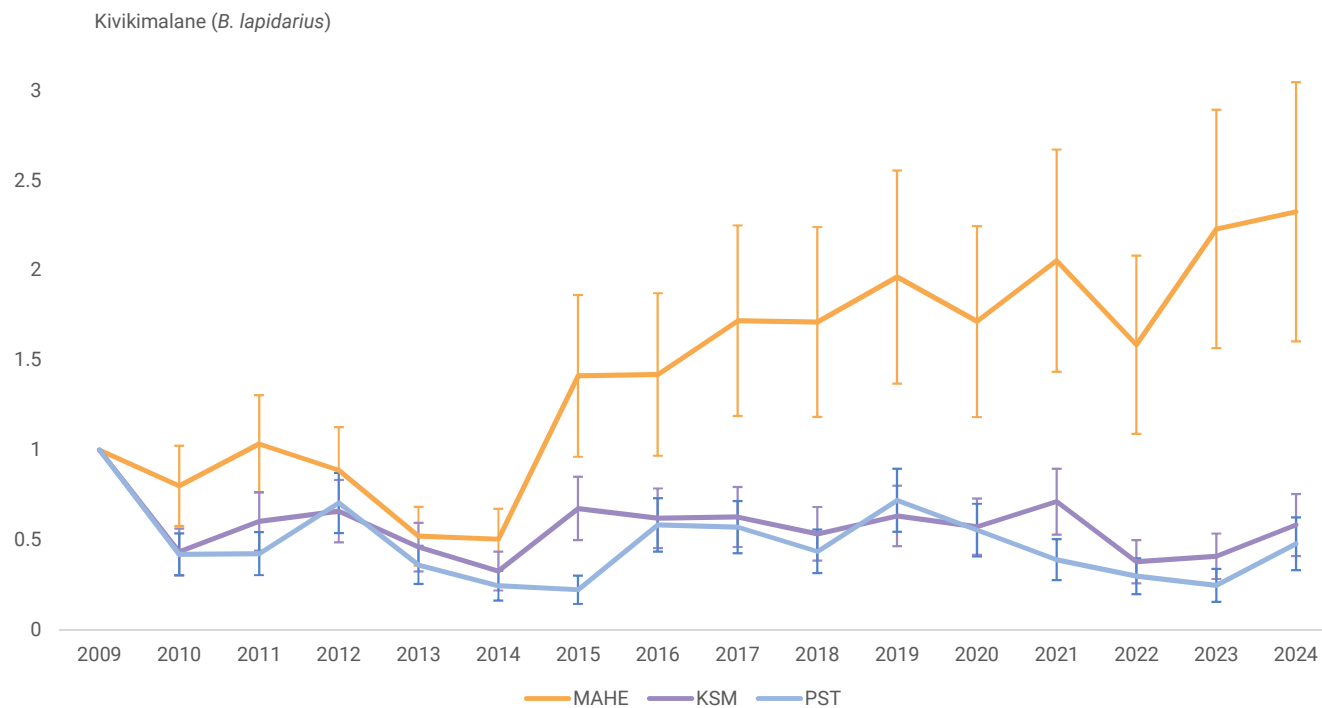
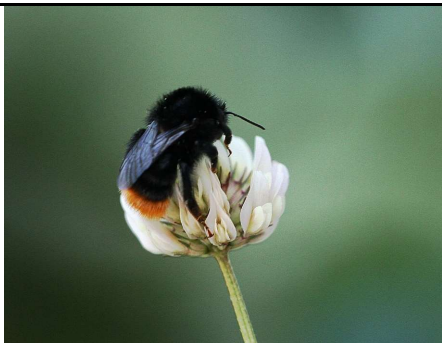
Tulemused – erinevad tootmisviisid - põllulinnud

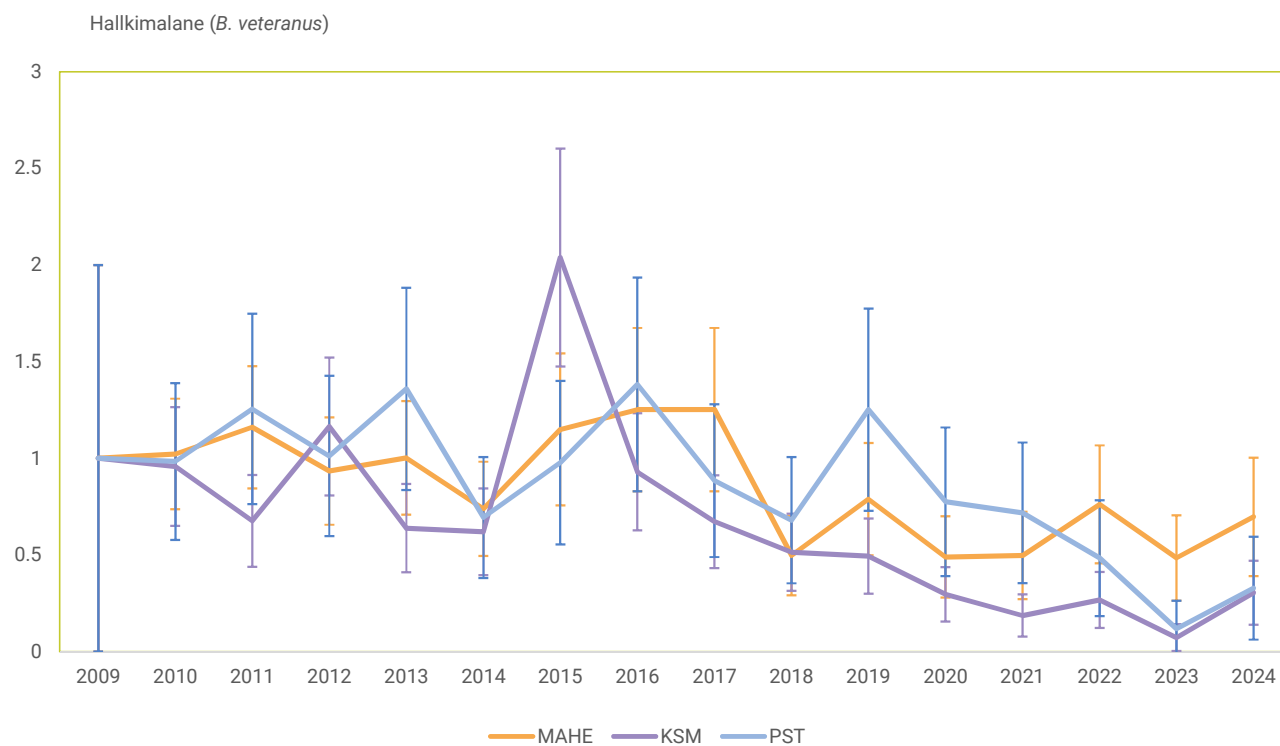
Tulemused – erinevad tootmisviisid - kimalased

Kivikimalane armastab mahepõlde

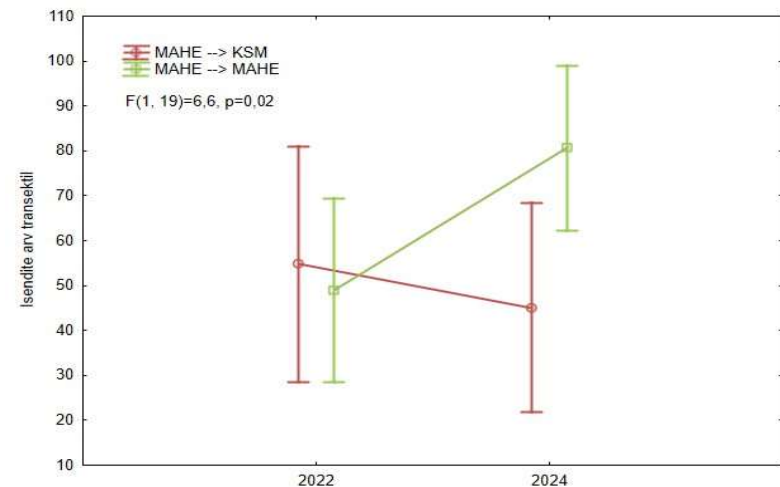

Hallkimalase arvukus kahaneb, aga mahepõldudel on kahanemine väiksem

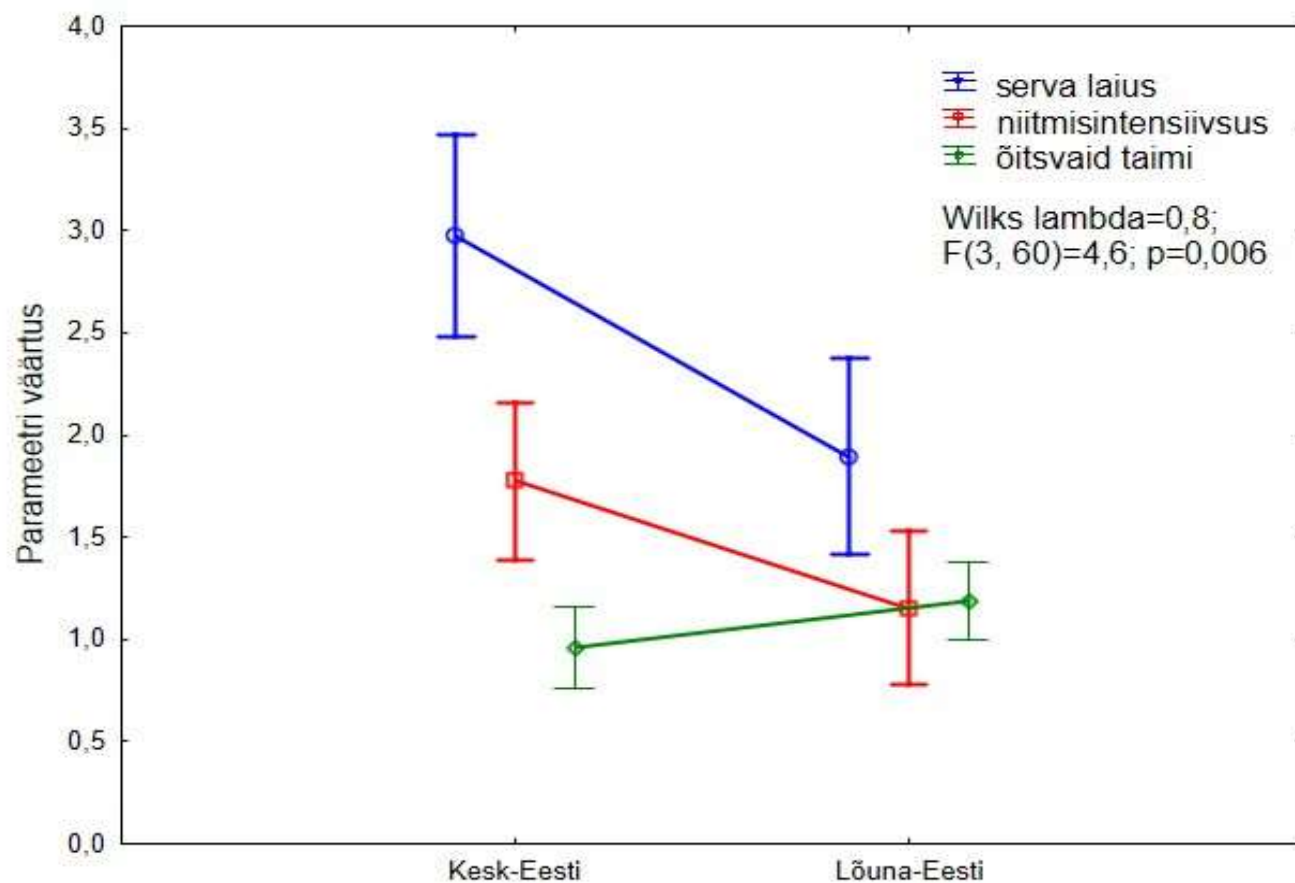
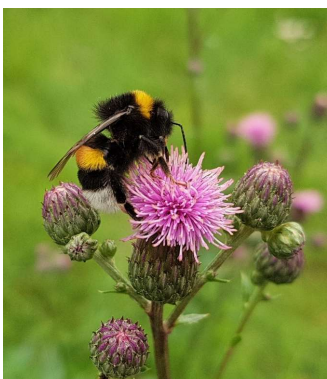

Tootmistüübi muutus kinnitab veelkord, et mahetootmine on kimalastele kasulik

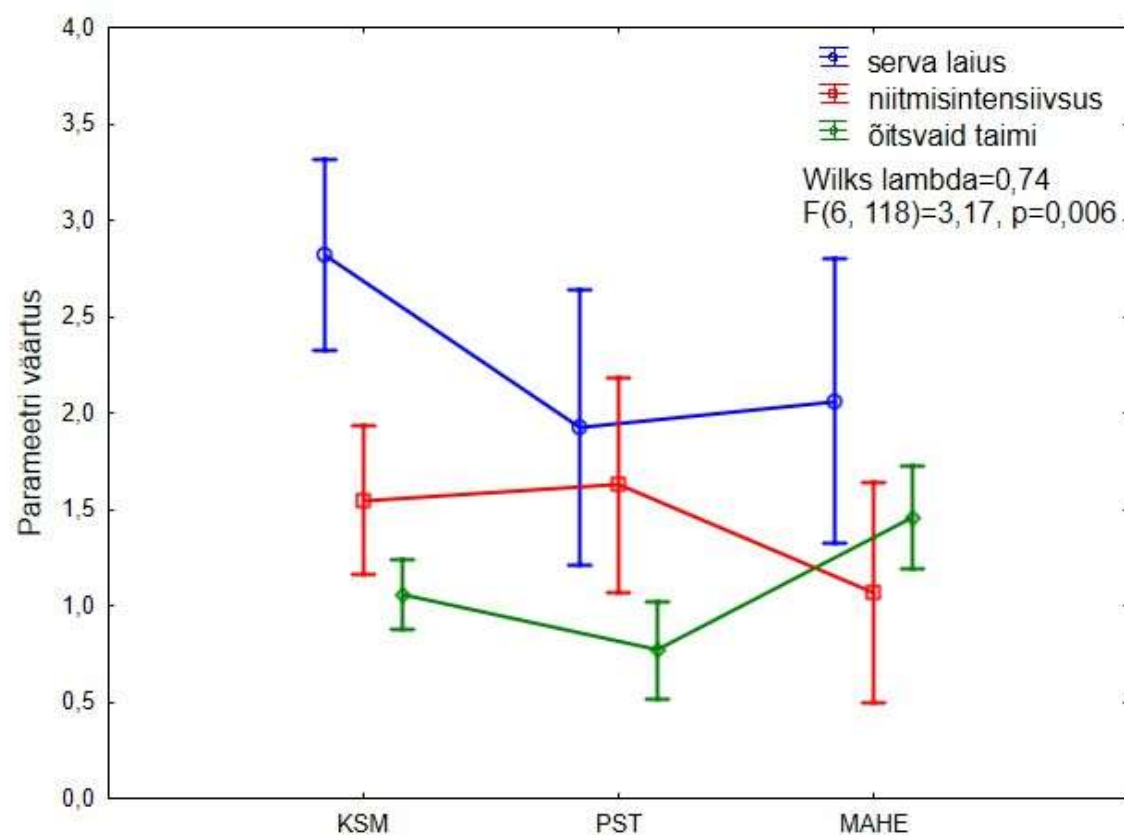
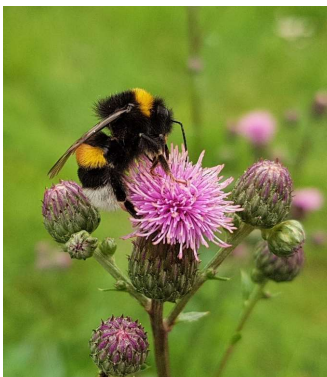
- Üheksa seires olnud põldu muutsid tootmistüüpi ja liikusid KSM tootjateks, kontrollgrupp koosnes kümnest põllust
- Kimalaste arv MAHE → MAHE = 49 → 81
- Kimalaste arv MAHE → KSM = 55 → 45

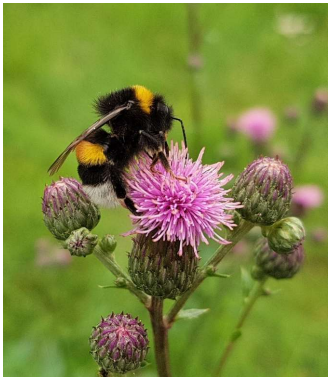
Tulemused – põlluserva kvaliteet

KSM tootjatel on laiemad põlluservad, mis on harvemini tervenisti niidetud, kuid mahealadel on rohkem õisi

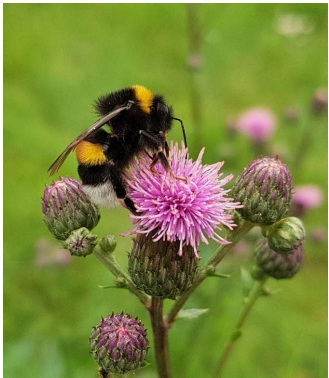

Kokkuvõte

Kimalaste arvukus meie põllumajandusmaastikus on stabiilne
Põllulindude arvukus langeb samas rütmis ülejäänud Euroopaga
Põllulindude absoluutarvud on mahepõldudel kõrgemad kui tava- ja KSM tootmises aga selget trendi ajas välja ei joonistu
Kimalaste arv on mahetootmises märgatavalt kõrgem ja KSM tootmises enamasti kõrgem kui tavatootmises.

Mida iga tootja teha saab?

- **Kui võimalik, siis majanda mahedalt**
- Ära niida põlluservi maha – ohakas ja takjas on ka ilusad!
- Laienda põlluservi ja külva sinna õitsvaid taimi – niida serva korra aastas, niide kogu kokku
- Vähenda taimekaitset nii palju kui võimalik
- Kasuta looduslikku taimekaitset – 3-18 m laiused ribad põllul iga 50-70 m järel – seal saavad lisaks kasuritele toimetada ka linnud ja kimalased – saab vähendada või ära jätta suure osa insektitsiididest
- Silopõldudel jäta servast, põllusaare ümber või elektripostide vahel vähemalt 1 m, parem kui 3-5 m ulatuses niitmata. Las ristik/lutsern õitseb. Niida seda korra suve jooksul ja kogu niide kokku.
- Kui võimalik, siis lisa oma põldude hulka mesilaste korjeala põld, sügisel saab selle haljasväetisena mulda viia.
- Et vähendada põllumajandusliku tootmise elurikkuse kahjustamise jalajälge, võta hooldusesse väärtuslik püsirohumaad, karjata seda ekstensiivselt või niida igal teisel aastal. Niide kogu kokku!

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Aitäh kuulajatele!

Interreg

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti – Läti

